

A SHORT INROAD INTO THE DOBRUJAN ONOMATOLOGY. THE PROPER NAMES' SYSTEM

Camelia Alibec

Senior Lecturer, PhD, "Mircea cel Bătrân" Naval Academy, Constanța

Abstract: The proper names are an essential part of people's language. It goes without saying that the onomatology follows the development of the language which is in turn determined by the history of the people it represents. The Romanian proper names have an evolution adequate to the historical making of the Romanian people and its language. One can say that the determination of the proper names' origin, meaning their etymological study, reveals a hidden history of onomatology, in so much as it can answer the next question: where do the forms used in the personal denomination come from?

The proper names' system is very important both for bringing light to some questionable and debatable facts from the Romanian people's history, and for the Romanian language history. The proper names cannot be isolated from the language history; they are not a language within another language, that is why they cannot be separated from the rest of the linguistic thesaurus, because it helps the knowledge of people's social, economical and religious life, and implicitly, the knowledge of the respective language history.

The onomatology has tight connections with the language history, as proper names sometimes can form language monuments which keep linguistic facts peculiar to old times. The sociological vision allows the observation of the linguistic language facts, the understanding of the causal determinants of linguistic phenomena, and especially of the antroponymy ones.

Keywords: proper name, onomatology, etymology, denomination, language.

În știința contemporană, onomastica este considerată o disciplină lingvistică înrudită cu lexicologia și etimologia, dar foarte apropiată și strâns legată și de alte discipline cum ar fi: psihologia, sociologia, istoria, geografia, filozofia, etnologia etc. Această considerare este datorată faptului că numele proprii au apărut în anumite perioade de timp, într-un anumit spațiu și în legătură cu anumite activități ale omului. Astfel, apariția și evoluția lor a fost condiționată de factori sociali, istorici și economici, de modul de viață materială și spirituală a oamenilor.

Onomastica studiază din punct de vedere lingvistic numele de persoană (prenumele, numele de familie, supranumele), acestea constituind obiectul de cercetare al antroponimiei, o ramură a onomasticii, iar cealaltă ramură, toponimia, studiază totalitatea numelor de locuri și localități dintr-o țară sau regiune, originea, semnificația inițială, formele de origine și evoluția numelor topice.

Stadiul la care au ajuns antroponomia și toponimia justifică și face posibilă efectuarea unui bilanț privind realizările acestor discipline în țara noastră pentru a stabili unde se situează onomastica românească în contextul internațional al domeniului și ce tendințe de evoluție și dezvoltare evidențiază în prezent.

Preocupările privind studiul onomasticii românești au o tradiție de peste un secol, fiind prezente în scrierile unor cunoscuți istorici (A.D. Xenopol, V. Pîrvan, N. Iorga), geografi (S. Mehedinți, G. Vîlsan) și lingviști (O. Densusianu, S. Pușcariu, G. Giuglea, G. Kisch). În acest interval de timp, interesul studierii numelor proprii avea la bază atestarea unor fenomene și fapte

din perioadele foarte vechi ale istoriei poporului nostru. Predominând punctul de vedere extralingvistic, se constată o atenție redusă față de aspectele etimologice. Tot atunci se publică și primele noastre dicționare geografice, care au servit ca surse de referință multor generații de specialiști.

Perioada interbelică marchează dezvoltarea preocupărilor de onomastică în ceea ce privește amploarea materialului studiat. Se țin cursuri universitare (I.A.Candrea, O. Densusianu) și se publică lucrări de sinteză care, prin valoarea lor științifică, situează onomastica românească la nivelul țărilor cu îndelungată tradiție lingvistică (Franța, Germania, Austria). Putem cita, în acest sens, *Rumänische Toponomastik*, vol. I-III, publicată de Iorgu Iordan în intervalul 1924-1926 (Iordan, *Rumänische*) și *Românii în veacurile IX-VIV pe baza toponimiei și onomasticii*, publicată în 1933 de Nicolae Drăganu (Drăganu, *Românii*).

În domeniul numelor de persoană se face prima descriere detaliată a sistemului antroponimic românesc în lucrarea lui Ștefan Pașca, *Nume de persoane și nume de animale în Țara Oltului* (1936).

Dintre ceilalți lingviști care s-au evidențiat în domeniul onomasticii în această perioadă menționăm pe V. Bogrea, G. Giuglea, G. Weigand, T. Capidan, E. Petrovici, iar dintre specialiștii din alte domenii I. Conea și I. Donat.

Perioada postbelică înregistrează extinderea și diversificarea deosebită a studiilor de onomastică; principala caracteristică a domeniului în această perioadă o constituie faptul că toponimia, antroponimia sau amândouă devin preocupări de bază în activitatea unor lingviști. De altfel, specializarea individuală și colectivă a cercetătorilor are ca reflex o restructurare în raport cu perioada anterioară. În primul rând materialul toponimic și antroponimic este cules de pe teren și din surse manuscrise (hărți, documente de cancelarie, mănăstirești etc.) și tipărite, spre deosebire de perioadele trecute, când numele de locuri și persoane erau căutate aproape exclusiv în documentele publicate. Fiind studiate toate numele, indiferent de vechime sau de importanța socio-istorică sau geografică a entității desemnate, se apelează deopotrivă la optica diacronică și la cea sincronică, corelându-se cu situația celorlalte compartimente lingvistice.

Antroponimia a fost mai puțin prezentă în preocupările specialiștilor decât toponimia. O mare parte din studii au abordat numele de persoană pentru a lămuri anumite aspecte ale toponimiei sau probleme de stilistică literară. Au fost însă publicate și multe lucrări de antroponimie propriu-zisă, privind originea și evoluția sistemului de denotație personală, situația acestuia în diferite zone și epoci, specificul în raport cu alte limbi. În acest context, importanța unor rezultate și puținele lucrări de referință existente merită a fi neapărat subliniate.

Problemelor generale ale denotației personale li se acordă atenția cuvenită într-un excelent studiu al lui Ștefan Pașca, *Nume de persoane și nume de animale din Țara Oltului*, publicat în 1936. Limitată în spațiu la o regiune restrânsă, dar întemeiată pe analiza unui bogat material antroponimic, cercetarea lui Șt. Pașca ajunge la o serie de rezultate și oferă sugestii a căror valoare generală este incontestabilă.

Nume de persoane de acad. Al. Graur, publicată în 1965, deși consacrată antroponimiei în general, este a doua lucrare de referință în domeniul cercetării numelor de persoană românești. Trebuie subliniată contribuția acestei lucrări în ceea ce privește stabilirea originii unui mare număr de nume de botez ori de familie folosite curent, căile de pătrundere și modificările suferite de acestea în limba română.

O altă lucrare de referință are o situație specială deoarece este vorba de un dicționar, iar autorul nu este lingvist. *Dicționar onomastic românesc* de N. A. Constantinescu, publicat în 1963, este singura colecție amplă a materialului antroponimic din documente istorice referitoare

la întreg teritoriul românesc. „*Dacă din punct de vedere lingvistic dicționarul are o serie de slăbiciuni ce nu pot fi neglijate (formarea și etimologia numelor, formarea și clasificarea acestora, etc.), utilitatea lui în ceea ce privește inventarul de nume, datarea și răspândirea geografică a acestora nu poate fi contestată*”.¹

Ioan Pătruț a publicat două cărți, *Onomastica românească, Nume de persoană și nume de locuri românești* și o serie de articole vizând reconstituirea vechiului sistem antroponimic românesc.

Christian Ionescu se ocupă îndeosebi de particularitățile sistemului antroponimic în diferite perioade și în comparație cu alte compartimente ale limbii publicând sub conducerea științifică a acad. Al. Graur lucrarea, *Antroponimia românească*, lucrare foarte valoroasă pentru sistemul antroponimic românesc.

Iorgu Iordan a întocmit un *Dicționar al numelor de familie românești*, care alături de *Mică enciclopedie onomastică* a lui Ch. Ionescu, reprezintă o sinteză actuală a antroponimiei românești, continuând, în acest sens, încercarea mai veche a lui N.A. Constantinescu (Constantinescu, *DOR*).

O serie de specialiști din diferite centre participă sub coordonarea lui M. Sala la realizarea *Dicționarului istoric al numelor de familie romanice (PatRom)*, proiect inițiat în urmă cu un deceniu și patronat de Comitetul Internațional al Științelor Onomastice, Societatea de Lingvistică Romanică, Societatea Americană a Numelui și Societatea Canadiană pentru Studiul Numelor.

Sfârșitul de secol XX continuă direcțiile de cercetare a numelor proprii configurate în ultimele decenii. O tendință în cercetarea numelor o constituie caracterul interdisciplinar al acestui sistem, precum și relevarea numelui la nivel dialectal (Goicu, *Nume*, Bărboi, *Onomastica*, Tomici, *Onomastica*).

Începutul de secol XXI stă de asemenea sub auspiciile preocupărilor pentru antroponimia și toponimia românească, atât la nivel național, cât și local. La nivel național, Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan – Al Rosetti” propune continuarea proiectului internațional PatRom, vol. V și VI, cu titlul *Nume de familie din română și celelalte limbi romanice* (conducător Domnița Tomescu). În ceea ce privește onomastica dobrogeană putem afirma că aceasta prezintă un aspect deosebit, mai apropiat de cea moldovenească. Așa cum, foarte sugestiv a numit-o Ion Ionescu de la Brad, Dobrogea reprezintă o „*Dacie în miniatură*”² datorită mozaicului dialectal al Dobrogei care este susținut și din punct de vedere onomastic, numele de familie românești coexistând cu cele de alte origini: albaneză, bulgară, germană, greacă, macedoneană, rusă, sârbă, turcă, ucraineană, ungurească etc. Integrată armonios, în ciuda tuturor vicisitudinilor, în istoria multimilenară a spațiului carpato - danubiano - pontic, Dobrogea prezintă o notă distinctă, o fizionomie aparte.

„*Onomastica inscripțiilor din Dobrogea romană reflectă sinoptic trei mari grupe de nume de persoană: tracice, grecești și romane. Cele băștinașe le întâlnim, de regulă, în mediul rural, dar și la orașe; cele grecești apar, cum este și firesc, în cetățile vest-pontice și în satele învecinate din teritoriile lor; numele latine le întâlnim cu o mare frecvență pretutindeni. Puținătatea numelor băștinașe se explică prin lipsa inscripțiilor datorită condiției inferioare ce le hărăziseră ocupanții; căpeteniile acestora din urmă și grecii bogați puteau să-și permită săparea unor astfel de monumente*”.³

¹ Chr. Ionescu, 1979, p.4.

² I. Ionescu de la Brad, 1920, p.355.

³ A. Radulescu, 1973, p.106.

Structura onomasticii dobrogene se impune a fi realizată în cadrul și între reperatele onomasticii românești, ca o necesitate obiectivă și ca o contribuție ce poate intra în evaluarea generală a rezultatelor cercetărilor onomastice din regiunile istorice ale României. Specificul onomastic al unei zone se relevă prin faptul că, deși este un fenomen lingvistic în esență, el cuprinde și componente etnografice, istorice, geografice, sociologice, care îl ajută pe cercetător să distingă trăsăturile caracteristice obiectelor denumite precum și tradițiile legate de denumirea lor. Delimitarea zonală, la o regiune cum este cea a Dobrogei, nu face decât să îmbunătățească patrimoniul lingvistic pus la dispoziția cercetării generale, dacă observațiile sunt bine făcute și materialul cercetat este reprezentativ și concludent.

Revenind la începutul sec. al XXI-lea, la nivel local se poate observa faptul că analizele sincronice și diacronice dedicate antroponimiei și toponimiei au continuat, astfel că în anul 2002 au apărut două noi lucrări dedicate onomasticii dobrogene: Liliana Ionescu, *Toponimia dobrogeană* și Liliana Lazia, *Antroponimia dobrogeană*, ambele lucrări aflându-se sub conducerea științifică a profesorilor universitari doctori Gheorghe Bolocan și Mile Tomici.

O sinteză de o valoare incontestabilă pentru onomastica dobrogeană o reprezintă lucrarea *Onomasticon dobrogean. Nume de familie* de Mile Tomici și Persida Andronache, București, 2005. Aceasta constituie prima încercare de analiză a tuturor formelor cu funcție de nume de familie înregistrate în Dobrogea, în perioada 1991-2002. Dicționarul înregistrează exhaustiv toate numele de familie din această regiune, astfel că am întâlnit și forme atestate la un singur purtător sau forme neînregistrate în alte dicționare. Trebuie de asemenea să menționăm că acest dicționar a constituit un instrument extrem de valoros în elaborarea prezentei lucrări.

De asemenea, sub conducerea prof. univ. dr. Mile Tomici de la Universitatea „Ovidius” din Constanța, se pregătesc o serie de lucrări cu referire la onomastica dobrogeană: primul volum, mai sus amintit privind **Nume de familie** este deja publicat, urmează volumul II **Prenume**, volumul III **Supranume** și volumul IV **Nume de locuri dobrogene**. Toate aceste volume vor constitui *Tezaurul onomastic dobrogean*, considerat parte componentă a *Tezaurului onomastic al României*.

Onomastica românească, respectiv cea dobrogeană, se dovedește, așadar, un domeniu deosebit de dinamic și fertil, sincronizându-se, ca preocupări și metodologie, cu nivelul mondial al disciplinei și având inițiative și realizări exemplare, care îi conferă poziții actuale de prestigiu și certitudini în perspectivă.

Numele de persoană sunt parte integrantă a limbii unui popor. Este de la sine înțeles că onomastica urmează cursul dezvoltării limbii determinată de istoria poporului pe care o reprezintă. Numele de persoană ale românilor cunosc o evoluție corespunzătoare devenirii istorice a poporului român și a limbii sale. Se poate spune că stabilirea originii numelor de persoană, adică studiul lor etimologic, dezvăluie o istorie ascunsă a onomasticii, în măsura în care răspunde la întrebarea: de unde vin formele folosite în denominația personală?

În demersurile sale privind onomastica, V. Bogrea pledează pentru cunoașterea formelor cât mai vechi ale numelor din documente, cu scopul de a le urmări etimologia și derivatele: „*Etimologiile cele mai plauzibile în aparență pot fi false și, din contră, cele mai neverosimile se pot dovedi a fi juste. Ajutorul în dezlegarea enigmelor toponimice trebuie căutat în documentele istorice care ne oferă forma arhaică sau una ce denunță originea*”.⁴

Punctul de plecare al celor mai multe nume de persoană purtate de români este în afara istoriei sistemului onomastic românesc. Uzul, tradiția transmiterii, modificările formale, circulația și productivitatea numelor de persoană alcătuiesc istoria românească a acestor forme.

⁴V. Bogrea, 1971, p.21.

Pe baza datelor furnizate de cercetarea istorică a numelor de persoană, se pot distinge patru mari perioade ale dezvoltării sistemului românesc al acestor nume:

- A) constituirea unui sistem de denotație personală prin romanizare și creștinare;
- B) împrumutul unor nume de persoană prin contactul cu popoarele migratoare;
- C) fixarea sistemului antroponimic românesc medieval sub influența dominantă a bisericii ortodoxe;
- D) modernizarea numelor de persoană.

În lipsa izvoarelor istorice, existența primelor două etape este probată indirect: atestările unor nume de persoană din sistemul românesc timpuriu poartă amprenta lor formală. Etapa medievală, cuprinsă între secolele al IX-lea și al XVII-lea, este bine reprezentată în documentele de arhivă ale provinciilor istorice românești: Transilvania, Țara Românească și Moldova. Etapa modernă, care începe în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, se reflectă integral în recensăminte succesive ale populației, începând cu urbariile făgărășene dintre anii 1722-1788, registrele de impozitare arădene din anii 1743 și 1746, listele nominative ale populației Moldovei dintre 1722-1773 și din anul 1774.

Etapile de formare și consolidare ale sistemului onomastic românesc corespund diferitelor stadii de constituire a unei tipologii a denotației personale, care evoluează de la identificarea și individualizarea unică prin nume de botez (prenume), la cea complementară prin supranume, nume de familie, de la formula denominativă simplă la cea dublă sau multiplă, de la sistemul onomastic popular la cel administrativ, oficial.

*„Începând din secolul XII și până în secolul XIX, antroponimia română, sub influența culturii bisericesti, capătă progresiv un aspect hagiografic precumpănitor, în raport cu numele laice de creație populară românească, sau împrumutate de la vecini”.*⁵

Secolul al XIX-lea a adus și importante reglementări asupra modului în care să fie înscrise numele în registrele de stare civilă. Rolul de a consemna nașterile revenea odinioară bisericii, însă sub domnia lui Alexandru Ioan Cuza (1859-1866), s-a organizat modul în care nou-născuții să fie consemnați în registrele de stare civilă. Codul civil a fost decretat în 1864, promulgat în 4 decembrie același an și a intrat în vigoare la 1 decembrie 1865. A fost realizat pe baza „*Codului Napoleon*” din 1807, și a proiectului de cod civil italian al ministrului Pisanelli. În capitolul II care face referire la actele de naștere, la articolul 43 se prevedea: *„Actul de naștere va arăta cu deslușire ziua, ora, locul nașterii, sexul copilului, prenumele ce i se va da la botez, precum și numele de familie, profesiunea sau meseria și domiciliul tatălui, mamei și a martorilor”.*⁶

În Regulamentul pentru serviciul stării civile din 3 decembrie 1866 se prevedea ca actele de botez să fie întocmite de ofițerii de stare civilă și să fie înscrise în registrele oficiale trimise de Ministerul de Interne în înțelegere cu Ministerul Justiției.

România din timpul lui Carol I (1866-1914) a continuat procesul de modernizare a statului român, parcurgând o etapă de dezvoltare importantă, atât în domeniul economico-social, cât și în cel al culturii. În 19 martie 1895 s-a dat o *Lege asupra numelui*, care prevedea:

„Art. I: Numele patronimic (de familie) constituie un drept imprescriptibil și inalienabil și nu se poate schimba, modifica sau adăugi decât conform prescripțiilor legii de față. De la promulgarea legii de față nu mai este permis nimănui de a purta alt nume patronimic de cât acela sub care este înscris în actele stării civile, sau sub care este în deobște azi cunoscut. Locuitorii români săteni, cari nu au un nume patronimic conform cu paragraful precedent, își

⁵ N.A. Constantinescu, 1963, p.10.

⁶ C. Hamangiu, 1907, vol.I.

vor putea forma unul cu numele de botez al tatălui lor, adăugându-i una din terminațiunile care sunt în datina țării, și aceasta prin simpla declarație înregistrată la primăria locului de origină și trecută în marginea actului stării civile. Numele astfel formate nu vor putea fi acele ale familiilor cunoscute din istoria națională.

Art. 2: *Nu se vor putea lua ca prenume nume patronimice de familie" (Monitorul Oficial nr. 227 din 19 martie 1895)*

Această lege a fost precedată de ample dezbateri în Camera Deputaților (ședința din 24 ianuarie 1895) și Senat (din 7 februarie 1895) care s-au soldat, în urma discuțiilor, cu un *Proiect de lege asupra numelui*, care cuprinde o serie de principii generale cum ar fi: proprietatea numelui, ce reprezintă numele patronimic, numele comercial și necesitatea proiectului. Aceste principii sunt urmate de discutarea articolelor de lege, discuție care se întinde pe patru secțiuni, iar la final, domnul raportor Gh. G. Tocilescu, dă citire ultimei părți intitulată "*concluziune*" în care afirmă următoarele: „*Din toată această expunere reiese cât de mare era lipsa unei asemenea legi; ea vine să pună capăt licenței și confuziunii care domnesc în nume; vine să restabilească ordinea și să dea numelui o bază uniformă. Ea este menită să exercite o acțiune morală bine-făcătoare asupra societății noastre: cimentând mai bine legăturile de familie, stabilind prin fixarea numelui, unitatea familiei și solidaritatea tuturor membrilor ei, ...întărim și regenerăm familia cea mare, scumpa noastră Românie!*" (Monitorul Oficial, 569).

Am insistat puțin pe această lege ca să scoatem în evidență importanța numelui unei persoane, care la prima vedere reprezintă doar o convenție, un mod prin care cineva poate fi recunoscut și strigat de ceilalți. Numele reprezintă însă mult mai mult de atât; în tradiția iudaică „*Unui nume îi dai viață pomenindu-l. Numele cheamă de îndată sufletul pe care-l desemnează; de aceea pomenirea unui nume are o semnificație atât de adâncă*”.⁷

A invoca numele unei persoane înseamnă a o face prezentă efectiv. A face un lucru în numele cuiva sau a chema pe cineva după numele său sunt acte care presupun o relație de comunicare și de comuniune în același timp. „*Numele este cheia persoanei; a pomeni numele cuiva înseamnă a te așeza în prezența lui. Numele este o chintesență a persoanei, iar persoana, cu toate particularitățile și energia ei, este prezentă în nume*”.⁸

Punând nume lucrurilor, omul se comportă în conformitate cu natura proprie. El continuă, la o scară redusă și cu posibilități cognitive diminuate, acel act al omului primordial, care a denumit toate ființele și lucrurile pe care a fost așezat stăpân. Această corespondență dintre nume și lucruri este un posibil postulat introdus de primii onomasticieni - etimologi care au ales să contrabalanseze „*arbitrariul semnului lingvistic*” printr-o motivație care să prezinte impunerea numelui ca un eveniment istoric real și conștient. Numele nu este rezultatul unui hazard, nu s-a născut din jocurile fonetice ale unei semi-maimuțe. Numele este, așa cum îl denumea marele poet Lucian Blaga, „*o metaforă revelatorie*”.

Materialul antroponimic românesc cuprinde elemente compozite așezate în straturi succesive în funcție de factorii istorici și culturali care au influențat destinul poporului român. Antroponimia provinciei romane din Dacia este de o bogăție și de o varietate excepționale, unică într-un cadru geografic și cronologic bine delimitat. Numele de persoane sunt materiale lingvistice, elemente ale lexicului și ale morfologiei limbii de un tip determinat: romano-latin, semitic, grec, traco-getic, iliric, celtic etc.; în același timp sunt precizări distincte etnice și geografice, indicatori ai originii indivizilor, ai situației lor sociale și juridice. Conform

⁷ J. Pedersen, 1926, p.256.

⁸T. Petrache, 1998, p.4.

afirmațiilor lui Al. Graur, *“numele constituie o părțică din tradiția, din istoria țării, ele dau informații asupra culturii și asupra modului de viață în general, al celor care ne-au precedat”*.⁹

Prin urmare, studiul numelor de persoană este deosebit de important atât pentru a aduce lumină asupra unor fapte discutabile și interpretabile din istoria poporului român, cât și pentru istoria limbii române. Numele de persoană nu pot fi izolate de istoria limbii; ele nu sunt o limbă în mijlocul altei limbi, de aceea nu pot fi separate de restul tezaurului lingvistic, pentru că ajută la cunoașterea vieții sociale, economice, religioase a unui popor și, implicit, la cunoașterea istoriei limbii respective.

Onomastica are strânse legături cu istoria limbii, întrucât numele de persoană pot constitui uneori monumente de limbă care păstrează fapte lingvistice caracteristice unor vremuri străvechi. Viziunea sociologică permite sesizarea dinamicii faptelor de limbă, înțelegerea determinantelor cauzale ale fenomenelor lingvistice și, mai cu seamă, ale celor antroponimice. În principiu se poate spune că *“transformările lingvistice sunt ecou al condițiilor de viață proprii unei societăți, exprimarea prefacerilor succesive din trecutul ei, precum și a celor la care asistăm astăzi, stări sociale de altădată, tendințe dominante în anumite epoci la o categorie sau la alta a locuitorilor unei țări, anumite raporturi între ele, conflicte de clasă, etc., au lăsat întotdeauna urme”*.¹⁰

Totdeauna schimbările produse în viața materială a unui popor se reflectă și în limbă. *„Principiul indestructibilei legături dintre evoluția obiectelor culturii materiale și a termenilor ce le denumesc constituie temelul fundamental al cercetării interdisciplinare a terminologiei referitoare la oricare aspect al vieții materiale”*.¹¹

Chiar dacă prin natura sa obiectul de cercetare al onomasticii poate fi abordat și din perspectiva geografului, istoricului, etnologului, psihologului sau sociologului, onomastica este și rămâne o disciplină lingvistică, deoarece numele proprii sunt cuvinte care aparțin lexicului unei limbi.

Metoda geografică precizează faptul că studiul numelor de persoană trebuie făcut într-o regiune nu prea limitată (pentru a putea furniza material suficient în vederea unor constatări cu caracter mai general), dar nici prea vastă, pentru fi materialmente posibilă, de aceea problemele ce urmează a fi supuse discuției se referă numai la regiunea Dobrogei, cu cele două județe ale sale, Constanța și Tulcea.

Răspândirea onomastică accesibilă unui anumit teritoriu cuprinde în sine mai multe elemente. În cadrul sistemului antroponimic regional se disting în general două elemente, după cum afirmă Teodor Oancă:

„Migrația numelor de familie a cunoscut două direcții principale: din mediul rural spre mediul urban și dintr-o anumită zonă spre zone limitrofe sau mai îndepărtate. Această situație este o consecință a schimbărilor survenite în structura habitatului românesc (înmulțirea și dezvoltarea centrelor orășenești). Astfel de schimbări corespund unui proces natural, firesc, de dezvoltare economică și socială proprie oricărei societăți moderne”.¹²

Specificul antroponimic al unei zone se relevă prin faptul că, deși este un fenomen lingvistic în esență, el cuprinde și componente etnografice, istorice, geografice, care îl ajută pe cercetător să distingă trăsăturile caracteristice obiectelor denumite precum și tradițiile legate de denumirea lor. Delimitarea zonală, la o regiune cum este cea a Dobrogei nu face decât să

⁹ Al. Graur, 1965, p. 9.

¹⁰ O. Densusianu, 1961, p.101.

¹¹ Gh. Iordache, 1980, p.27.

¹² Th. Oancă, 1998, p.73.

îmbunătățească patrimoniul lingvistic pus la dispoziția cercetării generale, dacă materialul cercetat este reprezentativ și concludent.

Încadrarea modelelor lingvistice dobrogene în sistemul lingvistic general de denotație reprezintă o problemă de analiză detaliată a formulelor lingvistice ce constituie modelele zonale: „*Numele de persoane, constituite în formule prin care se realizează denotația, sunt analizate ca elemente ale unor clase funcționale*”.¹³

Structura antroponimiei dobrogene se impune a fi realizată în cadrul și între reperetele antroponimiei românești, ca o necesitate obiectivă și ca o contribuție care poate intra în evaluarea generală a rezultatelor cercetărilor onomastice din regiunile istorice ale României.

Antroponimia regională dezvăluie sisteme de interdependență în care numele care funcționează în diferite arii teritoriale fuzionează. Modelele cunoscute își exercită influența și asupra asimilării numelor deja existente în zonele învecinate și asupra formării de nume noi.

Conform celor afirmate mai sus, se desprinde ca o concluzie ideea cum că trăsăturile generale ale sistemului numelui personal din Dobrogea sunt, în linii mari, cele ale antroponimiei românești, deoarece „*indiferent de originea lor, numele de persoane folosite de români de-a lungul timpului se constituie într-un sistem fondat pe sistemul limbii române, reflectând deci trăsături generale și chiar fapte particulare ale acesteia*”.¹⁴

BIBLIOGRAPHY

1. **BĂRBOI, C.**, *Onomastică și istorie*, Editura Univers Enciclopedic, București, 1999.
2. **BOGREA, V.**, *Pagini istorico-filologice*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1971.
3. **CANDREA, I.-A.**, *Poreclele la români*, Editura Librăria Socecu, București, 1895.
4. **DENSUSIANU, O.**, *Istoria limbii române*, Editura Științifică, București, 1961.
5. **GOICU, V.**, *Nume de persoane din Țara Zărandului*, Timișoara, 1996.
6. **GRAUR, Al.**, *Nume de persoane*, Editura Științifică, București, 1965.
7. **HAMANGIU, C.**, *Codul general al României*, vol. I, Codurile, București, 1907.
8. **IONESCU, Chr.**, *Antroponimie românească*, Teză de doctorat, Universitatea București, București, 1979.
9. **IONESCU de la Brad, I.**, *Românii din Dobrogea*, AD, an I, nr.3, 1920, p. 355-398.
10. **OANCĂ, Th.**, *Geografie antroponimică românească. Metodă și Aplicații*, Editura Academiei Române, Craiova, 1998.
11. **PAȘCA, T.**, *Nume de persoane și nume de animale în țara Oltului*, București, 1936.
12. **RĂDULESCU, A.**, **Bitoleanu, I.**, *Istoria românilor dintre Dunăre și Mare*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1973.
13. **PEDERSEN, J.**, *Israel*, vol. I, p.256, London/ Copenhaga, 1926, apud. Kallistos Ware, *Puterea numelui. Rugăciunea lui Iisus în spiritualitatea ortodoxă*, Editura Christiana, București, 1992.
14. **PETRACHE, T.**, *Dicționar enciclopedic al numelor debotez*, Editura Anastasia, 1998.
15. **TOMICI, M.**, *Onomastica sârbilor și croaților din România*, Editura Academiei, București, 2006.

¹³ Chr. Ionescu, 1979, p.2.

¹⁴ Chr. Ionescu, 1979, p.1.